

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

| Prețul abonamentului: | Prețul inserțiilor: | Corespondințele sînt a se adresa redacțiunii „Fóia diecesană“: |
|------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr. | Pentru publicațiunii oficîose, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacã conțin pînã la 150 cuvinte 3 fl., pînã la 200 cuvinte 4 fl., de aci in sus 5 fl. | Orã banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesanã în Caransebeș. |
| „ „ „ „ pe 1/2 an . . . 2 „ 50 „ | | |
| „ România și strãinãtate pe an . . . 14 franci | | |
| „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „ | | |

Nr. 300 B.

IOAN

din îndurarea lui Dumnezeu Episcopul bisericii ortodoxe răsăritene în Eparchia Caransebeșului.

Subitului nostru cler și popor, onorațiilor deputați la sinodul eparchiei noastre: dar, îndurare și binecuvîntare dela
Dzeu Tatăl și Domnul nostru Isus Christos!

Pe baza dispozițiilor §§-lor 88. 89 și 90 din stat. org. convocăm prin acesta sinodul ordinariã al diecesei noastre a Caransebeșului la biserica catedralã din orașul Caransebeș pe Dumineca Tomei adevã pe ziua de 20 Aprile cal. vechiã a. e., la 9 ore antemeridiãne, în care ziua îndatã dupã sãvîrșirea sãntei liturghii și invocarea sãntului duch ca urma deschiderea sinodului.

De accia încitãm pe toți onorabili deputați ai sinodului eparchial, periodul al VI^{ta}, sesiunea a 2-a, ca în sus amintita ziua la óra defaptã sã se afle în Caransebeș, ca așa sinodul conform regulamentului afacerilor interne sã-și pótã începe activitatea sa.

Impãrtășind și de astã datã binecuvîntarea noãtrã archierescã, sãm

Al tuturor

caitoria de tot binele

Caransebeș, în 2 Aprile 1886.

Ioan Popasu m. p.
Episcop.

Nr. 71 Bis. 1886

Préonorațiilor P. P. Protopresbiteri și Administratori protopresbiterali, onorată preoțime parochială!

După învățăturile bisericei noastre ortodoxe răsăritene *logodna* sau *încredințarea* ca făgăduința împrumată dată de două persoane de sex diferit cu scopul de a păși la taina cununiei este o pregătire pentru căsătorie sau o căsătorie sperativă. Logodirea acésta făcută în fața preotului miresei și binecuvântată de el, investit cu epitrahilul după toate prescrierile Euchologiului (Molitfelnicului), este validă și dela o asemenea logodnă nu poate repăși nici o parte fără motive canonice.

Pentru o logodnă validă se recer:

I. învoirea nupturienților făcută înaintea duor martori;

II. învoirea părinților sau tutorilor, când nupturienții sunt minoreni, mai departe învoirea curatorilor, când unul sau altul din nupturienți stă sub curatelă;

III. ca căsătoria sperativă a nupturienților după legile bisericei și statului să fie permisă și îngăduită.

Logodne făcute cu nepădirea acestor trei recerinte de sine însuși sunt nevalide, ér' cele ce s'au făcut cu observarea acestor recerinte fiind valide nu se pot revoca simplu fără motive și fără cercetarea acestor motive prin autoritățile respective forurile bisericesci competente afară decât revocarea logodnei este primită de ambele părți.

Motivele, din care se poate cere și decide desființarea logodnei, sunt de regulă tot aceleași, care există și pentru divorțiul sau despărțire și aceste motive se află în *Îndreptarea legii* și în *Nomocanon*.

S'a întâmplat înse, că un preot din diecesa noastră a binecuvântat o logodnă validă după prescrierile și recerintele susdescrise. Mirele aflând nu mult după logodirea sa altă fată mai cu stare, a părăsit pe logodnica lui dintăi, și preotul l'a logodit și mai târziu l'a și cununat cu acésta a 2-ua logodnică a sa, fără ca forurile bisericesci în instanțele lor prescrie prin statutul organic să fie adus decisiune în privința logodnicei celei dintăi.

Drept aceea Consistoriul diecesan atrage atențiunea prea onorațiilor părinți protopresbiteri, administratori protopresbiterali și a preoțimei parochiale asupra acestui inconvenient și totdeodată dispune, ca preoții în viitor să nu cuteze a mai logodi a doua oară pe nupturienți înainte de a se fi adus otărire de forul protopresbiteral și în cas de recurse de celelalte instanțe bisericesci în cauza validității logodnei celei dintăi.

Caransebeș, din ședința cons. ținută în 25 februarie 1886.

Episcopul diecesan
Ioan Popasu m. p.

Fenomenele vulcanismului

Isvorul căldurei e soarele. Dela rața sa atárnă temperatura aerului și a pământului nostru. Vara e suprafața pământului caldă, fiind-că și atmosfera în carea este învălă, e caldă; érna însă sunt toate lucrurile, din cauza frigului, cuprinse de o răcélă amortică.

Dar pe lângă acésta temperatură mai are pământul nostru și căldura sa proprie; cea ce se vede de acolo, că podrumurile mai afunde au vara-érna o temperatură asemenea, foarte puțin influințată de schimbările temperaturii atmosferice. Cercetările științifice au constatat, că într'o afundime de 20 m. e temperatura sub toate împrejurările egală. Prin urmare influința căldurei și a frigului atmosferic, nu străbate mai afund, decât până la o adâncime de 20 m.

Dela 20 m. în jos înse se sporesce căldura tot la câte 30 m. cu 1° C. Dacă ar cresce căldura către centrul pământului tot în acest raport (cea-ce însă până acum încă nu s'a potut constata, deore-ce cea mai adâncă gaură până acum, e d'abia de 745 m.) atunci cója pământului n'ar fi mai grósă de cât 40 Km. D'aci încolo către mijlocul pământului, trebuie să fie căldura așa de ferbinte, încât mineralii grei de topit, precum e ferul, basaltul etc. se topesc cu ușurință. Astfel internul pământului nostru trebuie să se compună din multe materii topite, fluide, foarte ferbinți.

Adevérul acesta s'a constatat prin *mulți vulcani și pseudo-vulcani, prin cutremur de pământ, prin rădicări și cufundări seculare*.

Toate acestea se numesc fenomene vulcanice*), care sunt așa de hotărătoare pentru formațiunea suprafeței pământului, încât fără o cercetare mai detaliată a Vulcanismului, este absolut imposabilă, esplicarea suprafeței pământesci.

Vulcanii sunt munți, cari aruncă în aer foc, fum și diferite materii topite. La fiecare vulcan deosebim: *gura și craterul* său (țava comunicătoare între suprafața și internul pământului). Acel moment, în carele espansiunea cea mare a vaporului de apă, potențată prin focul din internul pământului, au început să arunce în aer substanțe diferite, se dice: *erupțiunea vulcanului*.

Erupțiunea vulcanului e cel mai imosant, dar tot odată și cel mai înfricoșat tablou al naturei.

Muntele fumegă gros, începe a tremura, isvórele sale scéca. néna dela vérful muntelui se topesc de ferbințala cea mare a materiilor comprimate către pisc și pornind pe povérnișul muntelui la vale, causéză inundări grele. Din gura craterului ținesc materii clocotinde, se rădică către cer în flăcări mari de foc,

*) Humboldt, Leop. Baer și Ilie Beaumont, reprezentanții vulcanistilor, afirmă, că o mare parte a suprafeței pământului și că cei mai mulți munți sunt un product al acțiunilor vulcanice; contrariul lor Gustav Bischof însă, le reduce toate la activitatea diferitelor puteri chemice, cari în deosebi lucră prin influința aerului și a apei. Hipotezele vulcanistilor, cari presupun în internul pământului esistența focului și a mai multor materii fluide-ferbinți, sunt mai verosimile și mai ușor de priceput, drept aceea, ele ne vor servi de basă la cercetarea fenomenelor amintite.

milioane de schinte și sboră prin aer, vapor de apă se înalță în forma unui stâlp până la mii de metri înălțime, dând naștere la nori grei, care neîncetat se măresc. Se pare omului, că puterile iadului s'au deslegat și că au umplut văzduhul.

Ajungând vaporul și materiile topite din lăuntru craterului în atingere cu aerul, trebuie, după legile naturii, ca să treacă într'alt stadiu de agregare; și anume: vaporul se prefăce în apă, iar materiile topite se străfornă în cenușă, nășip și în bucăți mai mari. Condensarea însă dă naștere la multe feluri de tempestăți vulcanice. Fulgere nenumărate, urmate de tunete asurzătoare, despică stâlpul de foc în toate direcțiunile; plouă și grindină locală, urlete teribile și cutremur însoțesc erupțiunile vulcanice.

Substanțele aruncate de vulcani sunt de regulă: sgură, nășip și cenușă vulcanică, lavă curgătoare și apă amestecată cu nomol.

Din sgura aruncată se formază în urma prăvălirii sale prin aer glonțe numite *bombe vulcanice* (lacrămile Vesuvului), și petri de formă și de mărime diferită. Cotopaji, un vulcan al Americii de Sud, a aruncat, până la o îndepărtare de 14 Km., mase de câte 3 m. de grose. Neapolitanii numesc bucățile mai mici *lapilli și rapilli*, iar masele de tot mărunt *nășip și cenușă vulcanică*. Cenușa vulcanică e de coloră sură și albă; nășipul e negricios ca pravul de pușcă. Acesta se compune din cristali de augit, spat de câmp, fer magnetic, de tot mărunt sfărimate etc.

Deși cenușa vulcanică anunță, că acțiunea vulcanului este aproape terminată, totuși ea e uneori atât de multă, încât se întunecă soarele. Așa d. e. a acoperit cenușa vulcanului *Tombora*, în anul 1815, sēmănăturile insulelor Sumbava și Lombok cu un strat de $\frac{1}{2}$ m. și a prefăcut ziua în noapte. S'a născut apoi o fomete teribilă carea a săcerat $\frac{3}{4}$ din totala populațiune.

Mai periculoase, decât cenușa și nășipul vulcanic, sunt *curenții de nomol*, ce se nasc din ploia vulcanică și din cenușa de pe cōstele muntelui. Nimic nu resistă acestui clocot; el înghite toate, turtesce la pământ obiectele din calea sa și cutrupesce case, sate și orașe întregi. Așa a înecat un fluviu de nomol al vulcanului *Galunggung* (insula Java) la a. 1822 câmpiile unui întreg district și a devastat 114 sate. Nomolul răcit ne dă așa numitul tuf, petra mōle, bună de zidit.

Din bombele vulcanice, din lapilli, din nășipul și cenușa aruncată în aer, cad o mare parte în urma puterii de gravitațiune în apropierea craterului, mărind prin masele lor înălțimea munților în mod considerabil. O mare parte a piscurilor precum: piscul Teyde pe insula Teneriffa, vârful Vesuvului, munții câmpiilor phlegreice, munții platoului de Auvergne etc. s'au format prin erupțiuni vulcanice. Acest soi de munți sunt de formă conică și aș la

vârful câte o căldare, carea este de regulă umplută de lacuri mai mari și mai mici.

Avem mai departe cunoștințe pozitive, că multe dintre insulele oceanelor și că numeroși munți submariini, sunt efuzul reacțiunii puterilor vulcanice din interiorul pământului. Masele de pomice*), ce s'au vădut plutind pe nivelul mării până la distanțe de 30 Km., ne atestă din destul, că și multe locuri submarine a fost vatra acțiunilor vulcanice. Un fenomen vulcanic submarin de rar interes s'a prezentat Sicilienilor în Iulie 1831. Într'o îndepărtare de 50 Km. s'a format în mare la Sudul orașului Sciacca o insulă nouă, carea s'a numit de către regimul neapolitan *Ferdinanda*, iar de către Anglesi, acărui stindard, în semn de ocupațiune, încă fâlăia în aer *Graham*. Cabinetele din Londra și din Neapolea se certaă între sine pentru posesiunea acestei insule; dar pe când buletinurile oficiose alarimă și amenință Europa cu un rebel cumplit: deodată li se potoli focul; căci insula cea nouă, spălată de valurile mării, a dispărut într'o bună dimineață, tocmai așa precum s'a și fost format pe neașteptate.

Afară de lapilli, cenușă și nășip, erupe din vulcan adeseori *lavă curgătoare*, carea fiind comprimată prin vapor și prin alte puteri necunoscute către gura vulcanului, se vîrsă prin crepături și și peste marginile craterului. Torenți înfiorători de lavă clocotindă pornesc și curg cu repejune accelerată pe cōstele muntelui, lăsând după sine urme neperitoare. Asvêrlindu-se în cascade de foc trece și roii de lavă peste cele mai înalte obiecte, se infundă prin văgăuni**), se lățeșce asupra șesurilor, se desface în 2 și mai multe brațuri și se împreună érași de nou.

Căldura lavei curgătoare, constatătoare din tot felul de materii, este egală cu temperatura metalelor topite. Dar amăsurat îndepărtării sale dela izvor, dispăre și ferbințala sa; totuși vegetațiunea din cale-i se nimicesce, arborii se aprind și se prefac în cenușă și petrele se topesc. Atât de potențiat e gradul căldurii sale!

Suprafața șiroele de lavă curgătoare se acōpere în timpul cel mai scurt cu sgură și se recesce, iar interiorul rămâne și după mai multe decenii de ani fluid ferbinte. Așa de exemplu a crescut, după 7 ani, pe suprafața unui șiroi de lavă a muntelui Etna, răchită, și alte plante, căci lava recită e foarte productivă, iar interiorul său era încă fluid. Lava vulcanului mexican Iorullo, erupă la a. 1759 a fumezat chiar după 65 de ani; dovadă că nu era încă răcită. Dacă lava se recesce așa de încet, putem să conchidem cu siguranță, că vor trebui să mai treacă multe mii de ani, până când se va termina răcirea interiorului pământului nostru.

*) Bimsstein.

**) Lângă orașul Catania, s'a adunat în a. 1669 atâta lavă încât zidul de 20 m. înălțime a fost cutropit și o parte a orăzului devastată de erupțiunea Vulcanului Etna.

Unii dintre vulcani vărsă în aer apă seû nomol. Înse fenomenele acestea se par a fi numai accidentale. Cutremurul de pământ din a. 1797 din Riobamba aû căusat multe crepături de immense afundimi. Din acestea aû eşit mari cantităţi de apă. Văi de 300 m. de late şi 200 m. de afunde, s'aû umplut cu apă şi cu nomol în timpul cel mai scurt, şi un potop cumplit s'a vărsat peste regiunile învecinate.

Causa acestor fenomene trebuie s'o căutăm în tempestăţile vulcanice şi în apa adunată prin pesceri şi prin craterele vulcanilor vechi. S'a constatat mai departe, că mulţi dintre vulcanii din Quito stau în legătură cu râurile şi cu riurile vecine, şi că pescii acestora se adună prin pescerile lor. Să pôte uşor întempla, ca să se spargă prin cutremur de pământ păreţii basinelor acestor rezervoare şi ca să se verse apa adunată în ele peste locurile vecine.

În urmarea acestor premise ne putem uşor explica unul dintre cele mai miraculoase fenomene ale vulcanului Cotopaji. Cu ocaziunea unei erupţiuni de apă s'aû aruncat atâta pesce, încât locuitorii împrejurului aû suferit mai multe săptămâni de putrejunea lui.

Cândva, după un timp mai îndelungat seû mai scurt, se termină acţiunea vulcanului.

Ferberea şi ciocotul materiilor interne se potollesc, gura încetă de a mai vărsa foc, sguđuiturile şi gemetul muntelui se aşază. Puţin fum şi diferite gaze, ce se ivesc de prin crepături, sânt un memento ameninţătoriu, spunându-ne nouă trufaşilor, că acest loc a fost arena înfricoşată a elementelor eterne.

Dacă aû încetat şi această ultimă evaporare, atunci se pôte dice, că *vulcanul e stens*. Posibil, că pentru tot deuna, posibil însă, că numai pentru vr'o câteva sute de ani.

Patriciu Drăgălina

(Va urma.)

Trifoiul (Trifolium).

Înainte de ce a fost cunoscut trifoiul se folosaû de nutreţ numai erburile, care fără intrevenirea mânei omeneşei cresc pe liveđile şi paşunile naturale. Trifoiul s'a ivit mai întâi în al XV. seclu în Italia nordică (Lombardia), de unde de grabă s'a lăţit în Franca, Belgia şi Germania în al XVIII. seclu a ajuns în Boemia şi Moravia şi de aci a venit la începutul seclului acestuia la noi.

Trifoiul are mai multe soiuri, dintre care soiuri fiesce care posede diferite răcerinţi faţă de climă, şi nu orî care soîu prosperază orî unde. — Aşa d. e. se cultivă la noi trifoiul de Stiria, că acestuia corespunde clima noastră mai bine.

Sămênţa trifoiului. — La cultivarea trifoiului e prima condiţiune să avem sămênţa de calitate bună. — Acestei răcerinţi e foarte greu de a satisface, că fiind partea cea mai mare a economilor avisăţi de a cumpăra sămênţa dela comercianţi, în casurile cele mai rarî ajungem în posesiunea unei sămênţe vate, căci fiind sămênţa de trifoiu scumpă, încât o

majă metrică ajunge de a consta 50—80 fr. comercianţi falsifică în diferite moduri sămênţa şi anume: seû că ne dau sămênţa nuî bêtrână de 2 ani. în care cas o mare parte nu răsare, seû mestecă cu sămênţa de trifoiu sămênţa de burueni, a căror sămênţa sămênă cu sămênţa de trifoiu; seû că mestecă şi bobite de năsip colorate şi formate în tocmai ca sămênţa de trifoiu. — În timpurile mai noi merge şarlatănia comercianţilor aşa de departe, încât sânt fabrici, care se ocupă cu prepararea năsipului cu scop de a falsifica sămênţa de trifoiu. Cumpărând economul o astfel de sămênţa se deşceptă cu aceea, că seû i s'a împlut trifoiul de burueni, seû că nu răsare cum se cade.

Următorele experimente prim itive făcute înainte de ce cumpărăm o cantitate mai mare de trifoiu ne vor feri de înşelăciune. — Spre a seî, că a căta parte din sămênţa nu va răsări, luăm 100 bóbe de trifoiu şi aceste le punem în un taier, în care am pus mai nainte o bucată de hârtie sugătore. — După această turnând apă deasupra bóbelor, tăierul se pune la un loc călduros d. e. în apropierea cuptoriului. După câteva đile (5—10 đile), va răsări trifoiul. — Dacă aû răsărit 90 bóbe seû mai multe atunci sămênţa este de calitate foarte bună, dacă a răsărit numai 70 seû mai puţine, atunci sămênţa e de calitate rea, dacă aû răsărit mai multe de 70 şi mai puţine de 90 atunci sămênţa e de calitate mijlociă.

Spre a ne convinge despre aceea, că ore este falsificată sămênţa cu năsip facem astfel, că luăm 100 de bóbe din sămênţa esaminândă, şi aceste le aruncăm pe o tablă de tinichea, pre care am ars-o mai nainte în foc, până ce a roşit. — Sămênţa de trifoiu va arde, ér năsipul va rămănea nears înderept.

Colorea şi greutatea sămênţei deasemenea ne pôte face serviţ la esamênarea calităţii sămênţei. — Sămênţa sănătósă e de colóre galbină, cea rea e de colóre verde cenuşie seû de colóre ócheşă (brună).

Referitorî la greutate trebuie să seim, că un hectolitrul de sămênţa bună trage 75 Clg. un litru 75 decagrame.

Cultivarea trifoiului.

Clima. — Trifoiul iubesc clima răcorósă, unde plóă deseori. Astfel de climă are *par excellenc* Anglia, drept aceea se şi face în Anglia trifoiul atât de frumos încât acest pământ se pôte privi de patria trifoiului. În ţinutul, unde partea cea mai mare a anului e secetă, înzedar vom cultiva trifoiul, că nu se va face. — În astfel de locuri prosperază numai luterna, mohorul (*Panicum germanicum*) etc.

Pământul. Valórea trifoielor depinde de la acea, că câţi ani pot aceste produce, fără de a fi sămênate de nou. Acesta depinde ér de la grosimea păturei de sus a pământului, adică dela grosimea păturei roditoare. Cu cât e mai grósă pătura roditoare (Obergrund) cu atât mai bine se vor desvolta răđeciniile trifoiului, şi prin urmare cu atât mai bine şi mai lung timp va produce trifoiul.

Pământul unde pătura roditoare (stratul roditorin) e subțire și sub acesta nemijlocit urmează petriș (prund) sêu lut dur, indesar, nu este acomodat pentru trifoiu, cã în cazul prim rãdêcinile sânt împedecate în desvoltarea lor prin petriș, în cazul din urmă lutul cel dur fiind nepenetravêr și neputênd slobozi apã de plôie în jos, rezultã, cã pătura roditoare se umple de apã, devine umedã, de unde apoi urmezã, cã trifoiul e espus pericolului de a îngheța în timp de êrnã.

Ce privesce strict calitatea pãmântului, trifoiul se face mai bine în pãmânt lutos sau vãros mai des, gras de humus, bine lucrat pãnã aci și finut curat de ori ce fel de burnenã. — Mai bine-i priesce în pãmântul de grãu și de orđ.

Nu se face în telinã și și mai puțin în pãmânt nãsipos. — În pãmânt apãtos înghețã în timp de êrnã. —

Gunoirea. Nemijlocit înãntea trifoiului nu gunoim, pentrucã în anul prim și așa nu va exploata trifoiul din destul materiile nutritore a le gunoiiului. — Fôrte bine însã este de a acoperi peste êrnã trifoiul cu gunoii de staul, cã prin acêstã procedurã deoparte ferim trifoiul de duritatea ernei, de altã parte îmbumãțãtim pãmântul.

Asemenea bine este de a gunoii trifoiul tãmna sêu êrnã cu ud ustoit și mestecat cu apã, cã acesta conținênd mult nitrogen produs prin descompunerea combinațiunelor nitrogenice a organismului animalic rezultã, cã trifoiul va conține multe materii proteine, care în prima linie sânt de lipsã la zidirea corpului animalic.

De mare însêmnetate este mai departe gunoirea cu gips. — Resultatul este bătãtorii la ochi.

Dupã esperințele lui Ripphausen a produs un hectar de pãmânt negipsat: 13.492 chilograme de trifoiu; gipsat 24.254.

Precum ne dovedesc aceste date, pãmântul gipsat produce aprópe de 2 ori atãta ca pãmântul negipsat.

Gipsarea se face primavara. — și se recer pe un hectar (1³/₄ juger) 2—4 mãji metrice.

De gunoii bun s'a dovedit compostul fãcut din cenușã, var, gips, escresmente omenesci și de pasêri domestice. — Din acest compost se recer 10 carã pe un hectar.

În timpurile mai noi s'a fãcut probã și cu pãtrã amarã (Magnesiu sulfuric MgSO₄). — Resultatul asemenea e suprinđetorii

Pe un hectar de trifoiu negunoit s'aũ produs: 14.600 elgr.

Pe un hectare de trifoiu gipsat 18.100 Chgr.
" " " gunoit cu pãtrã amarã s'aũ produs 19. 780 Chgr.

În fine trebne sã mai obsrvãm, cã și cenușã are influințã fôrte bunã asupra trifoiului. — Acêstã topinduse în apã se udã trifoiul cu dênșã tãmna sau êrnã.

Resultatul favorabil a cenușei se vede din datele urmãtoare culese de mai sus numitul econom Ripphausen:

Un hectar de trifoiu negunoit a produs: 13.492 Chgr. gunoit cu cenușã: 16. 241 chgr.

Timpul și modul sêmnatului. Fînd-cã sêmenta de trifoiu recere multã umedelã spre a putê rêsãri și fînd-cã sêmenta de trifoiu e micã și prin urmare nu este permis de a sêmena trifoiul mai afund de 2 cm. drept aceea sã avem grijã de a sêmena trifoiul cãt de timpuriu primãvara, ca sã se pótã folosi de umedelã de preste êrnã. Cel mai acomodat timp este finea lui Februarie și luna lui Martie.

Trifoiul se sêmã de comun cu o altã plantã scutitoare. Dela acêstã plantã se recere, sã se pótã sêcera cãt se pôte de timpuriu, ca prin acêstã sã se elibereze trifoiul de umbrã, și astfel sã pótã strãbate aerul la dênșul, și prin influințã acestuia sã se desvólte mai iute, și sã se întãrescã pãnã ce n'a ajuns êrnã. — De plante scutitoare pot servi cerealele de primãvarã, precum orđul, ovêșul, malaiul mêrunt (*Panicum miliaceum*, *Hirse*). La noi mai bine este de a sêmena trifoiul diupremã cu orđul, fîndcã acesta se pôte sêcera mai de timpuriu.

Sêmenatul însuși se face așa, cã se sêmenã mai întãiu orđul în dealungul locului și apoi se sêmenã trifoiul cruciș.

Cã cãt sã sêmenãm pe un spațiu anumit depinde dela desimea și bunetatea pãmântului.

Cu cãt e pãmântul mai indesar și mai gras, cu atãt mai puținã, și cu cãt mai rar și mai slab e pãmântul, cu atãt mai multã sêmentã se recere. Pe un hectar se recer mai puțin 14 Chlg., pe un juger 8 Chlg.; pe un hectar mai mult 22 Chlg. sêu pe un juger 12 Chlg. Cuanțitatea mijlocie este prin urmare pe un hectar 18 chlg. sêu pe juger 10 chilograme. Nici pré mult nici pré puțin nu e permis de a sêmena, cãci decã sêmenãm pré mult, trifoiul nu se pôte înfrãti bine, ér decã sêmenãm pré puțin, trifoiul va fi rar și se umple de burueni.

Grãpatul trifoiului. În decursul vegetațiunii pãmântul se întãresce, se include — precum se esprimã economul practic, — prin urmare aerul nu pôte strãbate în pãmânt și așa oxigenul și acidul carbonic ale aerului nu-și pot realiza influințã lor favorabilã, care o aũ la pregãtirea materiilor nutritore ale plantei. Ca acesti factori adecã oxigenul și acidul carbonic sã pótã strãbate cãt mai bine în pãmânt, în fiecare primãvarã trebue grãpat trifoiul cu o grapã neincãreatã. Aici pôte cugeta cineva, cã grapa pôte vãtãmã trifoiul. Da, grapa va vãtãmã trifoiul, însã tocmai prin acêstã vãtãmãre se face trifoiul apoi mai des, cã din fiecare ranã cresce un fir, un ram nou de trifoiu.

Seceriișul. Decã retezãm ochiul terminal a unei plante, atunci se desvólta mai mulți ochi laterali adecã, în locul ramului principal se desvólta mai mulți ramuri secundari.

Drept aceea fie trifoiul nostru în anul prim cât de slab, totuși să nu întârziăm de a-l săcera la timpul său. Timpul acesta este de mare însemnătate și trebuie bine nimerit, că decă săcărăm trifoiul său mai înainte său mai apoi, în ambele cazuri comitem eróre. Mai târziu de timpul regulat nu e bine a săcera trifoiul în anul prim din acea causă, că neavând trifoiul destul timp spre a se pute înfrăți bine până la sosirea ernei, e spus pericolului de a degera preste érnă; mai înainte de timpul regulat ér nu e bine din acea causă, că trifoiul înfrățește pré tare și se face pré des; în cazul acesta mânám vite cornute (boi, vaci, oi) prin trifoiu ca să-l rărăscă prin páscut. Trebuie însé se observám, că nu e permis de a lása pré mult timp vitele în trifoiu căci altcum 'l pase pré tare.

Timpul mai bun pentru săceriș este în anul prim ultima jumétate a lunéi lui Iuliú și prima jumétate a lunéi lui August. În anii următori se săcără trifoiul de 3 ori, și numai în anul în care avem de gând a ara pământul pentru cereale de tómnă, se întéplă că se săcără numai de 2 ori și apoi se pasce ca mirisce.

Cu esceptiunea anului prim trifoiul se săcără totdeauna înainte de ce a înflorit, în cas, că-l folosim de nutreț verde.

Decă avem de gând să lăsăm trifoiul de ernatic făcând fên din el, atunci îl săcărăm, când partea cea mai mare a trifoiului e în flóre.

Cât produce trifoiul? Esperința de mulți ani a arétat, că un hectar produce mai mult 32000—40000 Chlg. (320—400 măji metriche) de trifoiu și mai puțin 12000—20000 Chlg. (120—200 măji m.)

Câți ani produce la noi trifoiul? La noi produce bine trifoiul mai mult 4 ani, după aceea slăbesce și pere cu totul. Drept aceea nu e permis între giurstările nóstre a tiné trifoiul mai mult de 4 ani.

Observare. De multe ori se întéplă, că deja în anul al 2-lea se arată pete, locuri góle prin trifoiu, aceste locuri góle numai de cât trebuie séménate cu trifoiu încárnat purpur (*Trifolium incarnatum atropurpureum*), său decă nu ne-ar sta acesta la dispozițiune, atunci séménám trifoiu comun numai să nu rămână locurile acestea neséménate, căci altcum ni-se umple trifoiul de burueni.

Care plante se fac bine după trifoiu? Mai bine se fac după trifoi cerealele, atât cele de tómnă, cât și cele de primăvară. Mai bine este de a séména după trifoiu gráu de tómnă său orđ pentru bere. Ambele plante prosperéză minunat după trifoiu. Resultatul favorabil se arată în cantitatea cea mai mare și calitatea mai bună a productelor produse după trifoiu; pentru că trifoiul avénd rădăcini lungi își trage nutriméntul său din păturile mai de jos ale pământului, și astfel pătura cea de sus de unde își 'rag cerealele nutriméntul lor, rămâne în decursul multor ani cruțată; din altă parte prin putredirea rădăcinilor se îmbunătățește pământul și se for-

méză în pământ multe tēvi, canale, găuri, în locurile unde a putredit rădăcinele trifoiului prin care străbăténd ușor rădăcinele cerealelor cresc mai lungi și așa își pot căuta nutriméntul în un spaț mai mare. Astfel locul, unde a fost mai înainte trifoiu, împreună favórele pământului arat afund și favórele pământului gunoit.

Fiind trifoiul una din plantele, care nu prosperéză bine, decă se séména de mai multe ori nemijlocit tot pre acel loc, drept aceea nu e ertat a séména după trifoiu imediat ér trifoiu, ci trebuie se fie un restimp cel puțin de 6—7 ani întră dóua séménături. — În fine trebuie să observám că nu este bine a séména trifoiul după plante pástăiose (*Hülsenfrüchte*) precum după fasolá, mazere etc. . . . ci mai bine este de al séména după plante, care se sapă de repetite ori precum: cucuruz, napi, cartofi, (crumpi) etc. pentru că prin săpatul répețit se ține pământul curat de burueni ce se recere în prima linie la trifoiu.

De multe ori se cultivă trifoiul pentru séménță. — Acesta întreprindere dacá este condusă de spiritul raționalității, — e fórte rentabilă și respălățește sudórea economului.

Séménță multă și bună vom face, dacá pământul nu e pré iute, pré gras, dacá nu séménám pré des și dacá ținutul nu e pré ploios.*)

Așadară vedem, că trifoiul de séménță are condițiuni tocmai contrare trifoiului de nutreț.

De séménță să lăsăm a dóua cositură, care se cóce cătră finea verei.

Trifoiul de séménță trebuie săcérat când capetele trifoiului sânt ócheșe (brune) și séménța lucește. — A așcepta cu secerișul până ce se uscă de tot paiul trifoiului nu este cu scop. Secerișul se face cu seceră și nici decum cu cósa. — Mai bine este de a-l smulge cap după cap, apoi a-l lega în snopi mici (pápușe) și astfel al conserva până ce vom scutura séménța. Séménța de trifoiu ese greú din capete, și face mult lucru. — Drept aceea mai bine este de a lása capetele trifoiului în un loc uscat, bine ventilabil pe érnă, când vom și avea mai mult timp.

Fórte nerațională și condamnabilă e datina trândavă de a treera său a scutura séménța cu caii, său datina de a pune capetele trifoiului în cuptóre încaldite spre a putea scóte séménța mai ușor din capete, în cazul prim séménța de trifoi se umple de pământ etc. . . în cazul cel din urmă séménța arđénd în cuptóre își perde puterea încolțirei adecă nu răsäre.

Iosif Bălan, profesor.

*) În Anglia d. e. se face trifoiul minunat, însă nu produce séménță, pentru că clima Angliei este pré umedă.

Testamentul

răposatului căpitan D. Miculescu.

Considerând, că am ajuns obositorăa etate de peste 80 de ani, și așa sfîrsitul vieții mele nu mai pôte fi departe, apoi și de altmîntrelea fiindcă mē simt deja bolnav, pentru casul răposării mele sau lipsirei momentane a graiului: me aflu îndemnat a dispune cu averea mea nemișcatore după voința mea ultimă, fiind la minte deplin sănătos, recercând totdeodată pe mărta autoritate pertractațională de lăsămēturi a esecuta fără modificare voința mea ultimă, ce urmēza :

1. Voesc, ca trupul meu dupa eșirea sufletului, pe carele îl recomēd cu umilința Atotputernicului, să se înmormēnteze după ritul creștinesc al bisericii gr. or. fără paradă și pompă mare în cemetierul local gr. or. Suma de bani recerută spre acest scop o am și predat celor mai de aprōpe ai mei. Din ce va mai rămēnea sē-mi procure și sē-mi pună la mormēt o cruce fie ea cāt de simplă.

2. Nu poșed bani gata, dar nici nu sūm cuiva ceva datoriu; pe rudenile mele le-am ajutorat cu bani după putința fiind încă în viață, de aceea dēnsele nu sūnt îndreptățite a pretinde ceva din realitățile mele.

3. Eu poșed numai cele doua case de aici situate pe fundul de casă Nr. 655, și acestea *le testez bisericii catedrale greco-orientale din loc* fără de aceea forțe sērace sub următoarele condițiuni:

4. Ca casa cea mică din curte cu tōte localitățile ei să o locuēscă și folosēscă liberă de orișice chirie și fără restricțiune nepota mea, veduva de locoteninte Ana Miculescu, pecāt va trăi ea și până nu vor fi îngrijite fiicele ei și acestea, și dēnsele vor avea numai să îngrijēscă de buna stare și curațienia locuinței lor. Dēca orișice împrejurări vor constringe pe numita veduvă de a părăsi acēstă casă și a sē muta la copii sau rudenile ei, în acest cas administrațiunea bisericească va plăti ei în locul cortelului natural chiria ce va încurge după împrejările timpului din inchirierea acestei case.

5. Casa cea mare are a fi închiriată și din venitul ei sē va ținea un parastas în tot anul în ziua sântului Dimitrie (ziua numelui meu) în biserica susamintită, pentru mântuirea sufletului meu; preoții-me, învățătorii, copii îmbrăcați etc. au a fi remunerati după cuviință.

Anbele case au a fi acoperite, reparate și ținite totdeuna în stare bună.

6. Dēca administrațiunea bisericească cu timpul ar afla mai folositoriu, ca să vîndă realitățile testate susnumitei biserici, în acest cas o îndreptățesc a face acēsta înse sub condițiunea, ca prețul încurs din vîndare să fie depus conscientios cu siguranța pupilară spre fructificare, apoi din interesele capitalului vîndării să se acopere speșele sus specificate și ca veduvei de locoteninte Ana Miculescu contra voinței ei să nu sē ia locuința naturală în casul

vîndării caselor, și dēca dēnsa va consimți la vîndare, atunci să-i-sē dea interesele prețului casei de locuit din curte.

7. Asupra averei mișcatore am dispus mai nainte, și o am și predat în faptă, numai o mică parte a ei sē află în păstrare la mine, dar aceeași nu are a fi conserisă în lăsămētul meu.

8. Cu esecutarea acestui testament încredințez pe nepotul meu majorul cavaleriu de Iacobici.

9. Acest testament l'am compus cu prejudecare fiind cu mintea intrēga, lam scris si subscris cu mēna proprie, precum pot adeveri marturii chemați.

Caransebeș în 24 Ianuariu 1886.

Dimitrie Miculescu m. p.
capitan c. r. în pensiuenc.

Marturi :

Marcu Jivan m. p. *Georgiu Stam* m. p.
capitan în pensiuenc. capitan în pensiuenc

Michail de Ferenczy m. p.
vicecolonel în pensiuenc.

Nr. 698 ex 1886.

Publicat la județul regesc al cercului Caransebeș în 22 Martie 1886. L. S.

prin mine

Szentmiklosy m. p.
jude regesc de cerc.

Varietăți.

De deputat la sinodul eparhial în cercul Iam este ales dl Stefan Velovan, directoriul institutului pedagogic diecesan din loc.

La școla ces. reg. de cadeti din Timișore sūnt de a sē ocupa 30 locuri de elevi pe anul 1886-7. Recurșele timbrate și instruite cu atestatele prescise sūnt a sē trāmite cel mult până în 25 Iuliu 1886 cal. noi la comanda numitei școle. Recomāndăm și noi cu tōt deadinsul îmbrățșarea carierei militare din partea tinerilor apți, fiind că acēsta carieră deși e împreunată cu multe greutăți și abuegațiuni, totuși între împrejurările de astăzi, este sigurā și mulțumitoare.

Chirotoniri. Clericiū absoluti Dimitrie Popovic și Stefan Popa s'au chirotonit intru presbiteri în 5 și 6 April a. c. cel din tūu pentru parochia Mērul în protopresbiteratul Caransebeșului, cel din urmă pentru parochia de mai mult timp vacantă din Seleuș în protopresbiteratul Pauciovei. Le dorim cel mai bun succes în noua lor carieră.

Istoria romānă pentru clasele primare și secundare de Gr. G. Tocilescu, partea I. ediția I. București 1885. Acest manual al dlui Tocilescu are în vedere scopul: „de a da învățămētului istoric o nouă vieța și o însēm-nătate cu mult mai mare decāt a avut până acum în educațiunea tinerimii nōstre școlare.”

Operă romānă în Sibiu. „Reuniunea romānă de cātări” a reprezentat joi în 3-15 April a. c. în teatru-orășenesc cu concursul dlui N. Popovic profesor în Caranl sebeș; *O nopte în Granada* operă romāntică în 2 acte de C. Braun musica de C. Kreutzer.

CONCURS.

Conform decisului Ven. Consistoriului din 24 Februarie a. c. Nr. 196 B. pentru îndeplinirea postului de capelan, pe lângă neputinciosul preot Vasile Mateiu din Șintesci, protopresbiteratul Făgetului; se scrie concurs cu termen de recurgere și alegere până la 17 Aprilie a. c.

Postul acesta de capelan la parochia de clasa a III. este împărțit cu jumătate din toate beneficiile parochiale și anume:

1. Din sesimea parochială de 33 jugere de pământ, jumătate.

2. Din birul (adăul) preotesc usitat a se plăti dela 112 case, precum în natură una măsură de cucuruz în-bombă, s'au rescumpărat cu 1 fl. v. a., asemenea jumătate.

3. Din venitele stolare jumătate.

Recursele ajustate cu toate documentele necesare, în sensul dispozițiilor stat. org. bis. și a regulamentului pentru parochii sunt a se adresa comitetului parochial din comuna Șintesci și a se trimite Prea. On. Domn. Atanasiu Ioanoviciu, protopresbiter în Făget.

Șintesci, în 15 Martie 1886.

*Comitetul parochial,
În conțelegere cu mine*

Atanasiu Ioanoviciu m. p.
protopresbiter.

12—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din comuna Căpăt, comitatul Timișului protopresb. Jebelului se deschide concurs cu termen până în 25 Aprilie a. c. cal. vechiu.

Emolumintele sunt în bani gata 110 fl. 10 cr., 7 Hl. de bucate jumătate grâu și jumătate cucuruz, 16 Metri de lemne, două jugere de livadă, pentru scripturistica 2 fl. 50 cr., pentru conferințe 4 fl., pentru curatoriu școlii 6 fl., $\frac{1}{2}$ juger de grădină întravilan pentru legumi.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt avertizați a și trimite recursele lor instruite în sensul statutului org. bis. la protopresbiterul Alexandru Ioanovici în Jebel.

Căpăt în 9 Martie 1886.

Comitetul parochial

în conțelegere cu protopresbiterul tractual.

10—3

Confetăria lui Nicolau Reich

în casa cea nouă diecesană.



✦ **Să deschide în 18 Aprilie c. n. 1886.** ✦

Prin o praxă de 16. ani, în cele dintăiu piețe din patrie și din străinătate, câștigându-mă cunoștințele necesari, — me aflu în plăcuta poziție de a împlini spre mulțumirea on. Public toate comandele, cu care voi fi onorat.

Prin esecutarea promptă și cu gust a lucrărilor mele, și pelângă prețuri moderate, me voi sili că-să câștig încrederea on. Public.

Pe când aduc această la cunoștința on. Public, îmi fac totdeodată respectuoasele invitări în localitatea bine asortată cu tot felul de obiecte de ss. Pasci.

14—1